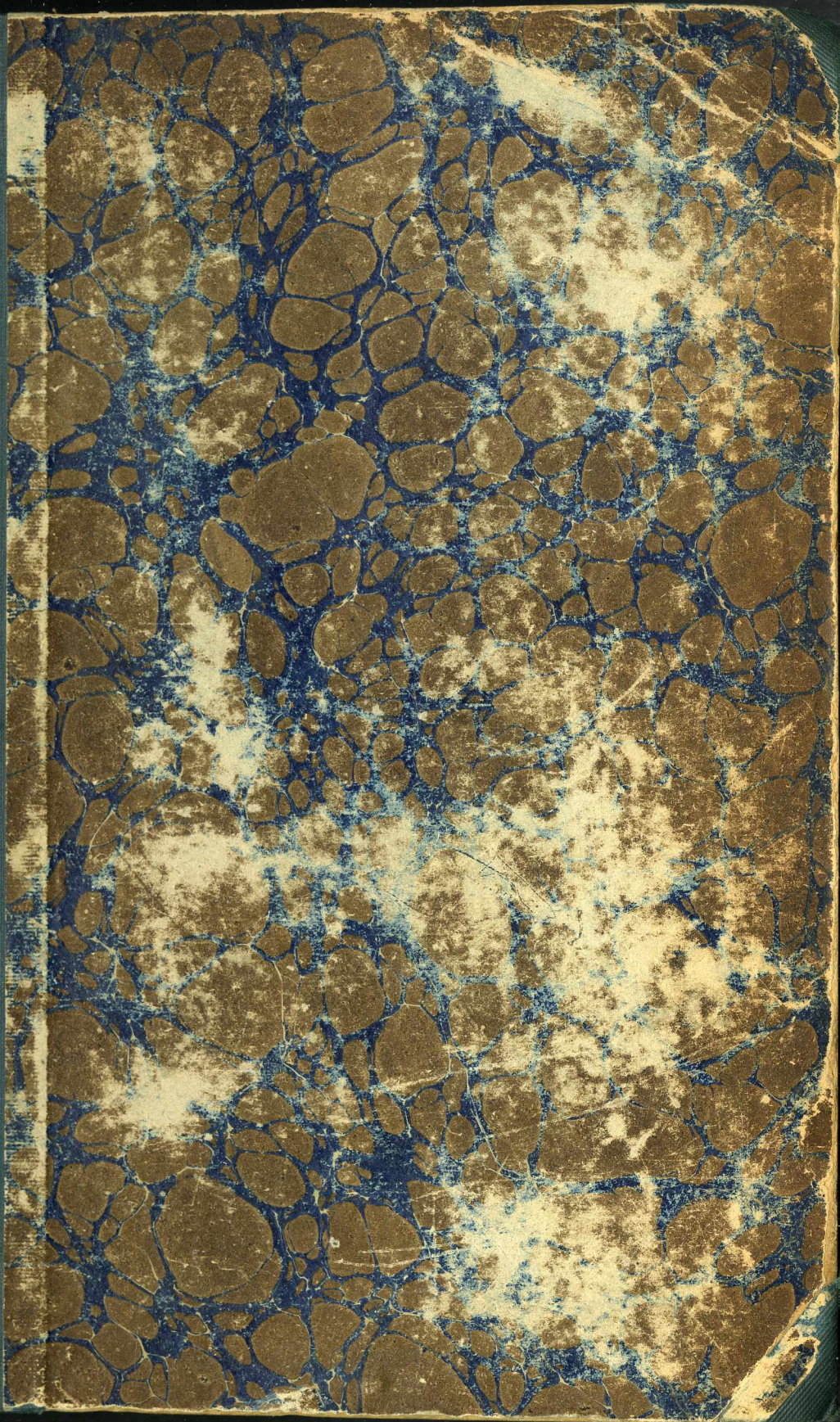

Politikai
röpiratok.

132.

132

1158

11.

Lóránt Adám.

Dr. BALLAGI GÉZA.

Maros-Vásárhely szabad királyi város választóihoz!

Polgártársak!

Magyarország szellemi, erkölcsi és anyagi helyzetét ujjíateremtteni a most egybehívott országgyűlés feladata, melyet annál nehezebb megoldani, mivel nálunk az alapintézmények a történeti hagyományok kegyeletes méltatása nélkül kíséreltettek meg tovább fejleszteni, mit leginkább bizonyít az 1867-ki közösügyes törvény, mely nemzeti multunkkal végzetesen szakítva, olomsúlyként nehezedik egész állami életünkre.

Sok keserű csalódásaink között legleverőbb az 1875-ki, midőn a jelenlegi kormányelnök addig igazoknak hirdetett és makacsul védett közjogi elveit fölfüggesztve, a Fuziót megteremtette, és az 1878-ki, midőn az újabb közgazdasági kiegyezés által legszerényebb reményeink is legalább egy ideig eltemettettek.

Mindenfelé tespedést, sülyedést, hanyatlást látunk, mint ezt legközelebről a kivándorlási hajlam növekedése és a népesedés számarányának apadása szembetűnően igazolja, — a köz erkölcsök — minden ország talpköve — aggasztóan hanyatlanak, — tetterő helyett léhaság, bátorság helyett gyáva megbunyászkodás, hazafiasság helyett durva önzés, közügyek iránti érdeklődés helyett közöny fészkelte be magát.

Az eddigi tapasztalatokból meggyőződhattünk: hogy összes közbajaink legfőbb kutforrása a fennálló közösügyes államjogi rendszerben keresendő, mely eleitől fogva a surlódás és vizsály csiráját hordotta méhében, melyben magyar ember soha őszintén még nem nyughatott, mely a nemzeti önérzetet, mint minden nemzeti élet és céltudatos

LIB 752102 J 941

tevékenység legelső föltételét naponta elsorvasztja, és végre kiöli.

Polgártársak!

Magyarország ujjaferemtésének legelső és legfőbb föltétele: az uralkodó személye, mint közös kapocs — a personalis unio — alapjani állami függetlenség és nemzeti önállóság helyreállítása, melynek eredményekép a szellemi haladás, erkölcsi javulás és anyagi gyarapodás jótéteményei fognak kótségtelenül bekövetkezni.

E czélból tehát oly népképvi-elők választandók, kik a fennálló államjogi rendszerrel szemben minden tevékenységüket és törvényes, alkotmányos befolyásukat használják föl arra, mikép e magyar haza egységes, önálló és független állam legyen, mihez velünk született jogunk és ősi törvényünk van; mert a mely nemzet függetlenségéről önmaga mond le, nem érdemli meg, hogy valaha függetlenné váljék.

A külügy, hadügy és pénzügy a függetlenségi nagy elv tettleges kivivása folytán megszűnvné közös ügy lenni, annak legüdvösebb eredményeként állami egész háztartásunk a nemzeti parlament elé kerülend, hova azok gyökeres ősi jogunk szerint mindig tartoztak, s honnan csak jogföladás utján jutattak a realis unio fölerőszakolásával az ugynevezett Delegációk elé, melyek mint nem felelős és utasítás nélküli testületek minden alkotmányosság fogalmát nélkülözik és az önkényuralomnak kész szolgálként szerepelnek.

Nagyzást szenvedő külpolitikánk a hadsereg oly nagy létszámát követeli, melynek tulságos vér- és pénzáldozattal a munkás polgárok csontvelejét emészti, — és mégis a hadsereg minden előbb, mint magyar, mint nemzeti érzelmű, sőt ellenkezőleg a birodalmi egység agyrémének növelve, magyar fiait nem lelkesitheti, az imádott haza szent eszméje, s veszély idején nem buzdíthatja őket bátor cselekvésre a nemzeti önállóság édes tudata. Ebből folyólag az eddigi nagyzási külpolitika, józanabb, gyakorlatibb s magyar nemzeti elvekre fektetve, a külön magyar hadsereg akint lenne szervezendő, hogy

az ország hatalmi állásának bel- és külbiztonságának, úgy tetemesb takarékoságnak is megfelelhessen, mit már csak a honvédségnek műszaki csapatokkal ellátásával is elérhetni, ha a közös hadseregből Magyarországra eső rész ide fordittatik.

Pénzügyünkben az egyenetlen és igazságtalan rendszeren nyugvó adók behajtási módja annyi rendetlenséggel, végetlen zaklatással kezeltetik, hogy még az adócsavar által megkimélt utolsó falat is a munkás polgár szájában átkozott keserűvé válik, még pedig a pénzügyi kibontakozás reménye nélkül.

A megadóztatás rendszerének egyöntetűbb, egyszerűbb és igazságosabb alapokra kell fektettetni, a különböző adók pedig — a mennyire az állam politikai és kulturai céljai megengedik — lehetőleg leszállítandók, — a kezelés egyszerűsítendő, a sok hivatalszerű alakiság mellőzendő, s általában az állambáztartásban legszigorubb takarékosága sok Deficzit megszüntetése végett is fokozatosan behozandó.

Belügyi kormányzati rendszerünk sem az önkormányzat, sem a központosítás elvére nem lévén fektetve, mint se hus- se hal-féle zagyvalék naponta a törvényhatóság önkormányzati jogait nyirbálja, és a miniszteri mindenható központosítás felé vezet.

Ezen végzetes intézmény meghonosítása ellenében az önkormányzati jogoknak lehető kitérítése, a történeti hagyományokra kellő figyelemmel, szakképzettség és szabadválasztás mellett a nemzet igényeinek megfelelő korszerű újításokkal eszközözendő.

Igazságszolgáltatásunk méreg drágasága, hosszadalmas lassúsága miatt egy jelenkori valódi jogállam követelményeinek nem felelve meg, a sok novelálával jogszabályaink már annyira összekuszálvák, hogy azokban majdnem lehetetlen eligazodni, mi közhittelünk nagy hátrányára szolgál és el nem tűrhető.

A jobb, egyszerűbb, gyorsabb, biztosabb és olcsóbb igazságszolgáltatás tetteles megvalósítása érdekében rendszeres, egyöntetű és könnyebben megérthető törvények hozandók, független bírói és ügyvédi kar tekintélye és jogköre biztosítandó, különösen pedig a magyar polgári törvénykönyv a kötelező polgári házassággal együtt, ugy

— 4 —

a közvetlen szóbeliség perrende, valamint bünfenyítő ügyekben az esküdtszéki intézményekre fektetendő eljárás megalkotandók.

Közoktatásunk silányságát mutatja azon tényadat, hogy még több ezer községben népiskola nincs s mindkét ifjúsága a közmivelődés jótéteményeit nem élvezheti s míg a hadseregre milliókat költenek, addig a közoktatásra szegyenletes csekély összeget dobnak oda.

A szellemi miveltség, mint az ország jó'étét, a nemzet függetlenségét megalapító legbiztosbb töke érdekében mindenütt népiskolák állítandók, a középiskolai tanrendszer gyökeresen reformálandó akint, hogy a serdülő ifjúság fölösleges tantárgyakkal túl ne terheltsék, egyéni hajlama oda fejlesztessék, hogy szokásból tegye a jót és kötelességérzettel lépjenek az életbe, a lélek értelmi és érzelmi működése párhuzamosan kimiveltessék oda, hogy minden eszményit léha anyagiaskodás nélkül szeretni és tisztelni igyekezzenek.

A lelkiismeret teljes szabadsága s a vallások egyenjogúsítása megvédendő. Jelszavunk: szabad egyház a szabad államban, tanszabadság ingyen oktatással.

Mezőgazdaságunk, állattenyésztésünk a sok káros intézkedéssel kapcsolatos terhek súlya alatt hanyatlik, melyek pedig egyedül képezik pénz-forrásunkat, mindezek hazai viszonyainkhoz képest rendezendők.

Kereskedelmünk pang, mert hiányoznak azon feltételek, melyek azt életerőssé, fölvirágzóvá tehetnék, a miért is csak a császári főváros járszalagán vontatva annak árva kegyomorzsáin tengődhetik.

Ennélfogva mindazon akadályok elhárítandók, melyek eddig az egészséges fejlődést gátolták, főleg pedig a magyar kereskedelemnek a Bécsitől függése a hazai forgalom üterét alakítván, ezen beolvasztási hajlam az önállóság kivívásával megszüntetendő és hazai kereskedelmünk kellőleg biztosítandó.

Iparunk, mint a városi élet és a kulturai fejlődés főeleme tengődik, főleg a kis iparosok majdnem lenni is megszünvén, a kik még alig vergődhetnek, koldusbottal mennek a Pauperizmus és Proletariátus meredélyén a végenyészet örvényébe.

Hazai iparunk gyökeresen újáteremtendő: Iparsza-

badtság czélszerűbb és gyakorlatibb szakoktatással, az ifjuság tanítása ellenőrzésével, iparkiallitásokkal, jutalomdijakkal, olcsóbb hitelnyitással, magyar gyárak fölállításaival, a honi iparnak külön vámterület alapján a külföldi verseny ellenében okszerű megvédésével, ugy az uzsora rákfenéjének az önálló magyarjegybank fölállítása általi kiirtásával, csakis ezen hatályos tényezőkkel lehetővé reményünk a közösügyes rendszer alatt teljesen elsatnyult iparunkat lábra állítani és idővel még virágzóvá is tenni, illetve a polgárok keresetképességét az adóképesseggel arányba hozni; mert különben menthetlenül el vagyunk veszve.

Közlekedésügyünk rendezése a m. kereskedelem, mezőgazdaszat és ipar céljaival lehető legjobb összhangba hozandó, mely cél elérhetésére nézve, egyik legsürgösbb földadat: hogy az egyes vasuti állomáshoz vezető kőutak, hidak, ugy a községi közlekedések is országszerte a legjobb karba hozassanak s ez által a forgalom könnyíttessék, ugy nevezotesbb folyóink szabályoztassanak.

A szabadság ügyének a közrenddel összeegyeztetése s a demokratikus eszméknek a születési előjogok eltörlésével érvényesítése végett az országos népképviseleti rendszer a titkos szavazat és kuriai bíraskodás behozatalával, ugy a főrendi háznak — ha még tovább is szükség lenne erre — korszerű átalakításával akint rendezendő, hogy a hongyülés minden érdekek hü képe legyen.

A nemzetiségi kérdés a testvériség és békülékenység szellemében ugy megoldandó: hogy a magyar nyelvnek, mint közös kapocsnak, erőszak nélküli terjesztése mellett más nemzetiségek közmívelődési céljai ne gátoltassanak, de a magyar államiság elvének sértetlen fenntartása mellett minden egyes jogosulatlan vágykivá-nalmak korlátoztassanak, csakis ezen uton lévén elérhető az, hogy a nagybirodalom összes népei nemzet- és valláskülönbség nélkül a független önállóság kivívására önérzetesen tömörülnek.

Az osztrák-magyar közösügyes uj államrendszer beteg fáján több fanyar gyümölcsök között legrothadtabbnak tűnik föl a Corruptio, vagy a szédelgés, meg-

vesztegetés és elfajulás, úgy a Nepotizmus, vagy a sógorság, komaság, atyafiság, barátság és pártfogás mélye, mely a nemzet vérén élődve annyi jóra való és kifogástalan köztisztviselőt üldöz, kik hiven, szorgalmasan és becsületesen teljesített kötelességük daczára gyakran megalázott önérzettel kénytelenek tapasztalni, miként tolatnak többnyire érdemtelen szolgáló kegyenczek elébük.

Mit várhatni az ily eredetileg jó, de felsőbbjeik igazságtalansága által vérig sértett hivatalnokoktól? bizony csak lankadást, tespedést, elkedvetlenedést, még pedig mindig a közügy kárára, néha az adózók rovására.

Ezen bajokon is csak gyökeres rendszer változtatással, illetve az érdem jutalmazására vezető nyilvános pályázással és vizsga versennyel segíthetni.

Polgártársak!

Nem hangzatos jelszó, nem kivihetetlen honfui vágy a nemzeti függetlenség elve, hanem oly gyakorlati életbe vágó eszme, mely a honpolgárok vére és vagyona fölötti szabad önrendelkezés dicső jogát foglalja magában, mely körül minden független polgárnak „annyi balszerencse közt, oly sok vizsály után“ férfiasan csoportosulni kötelessége.

Hogy az államélet minden ágában, az országos közigazgatás minden terén a mivelt polgárosodás, a szabadság, jogegyenlőség és testvériesség, úgy a korszerű haladás sokoldalú követelményeinek valahára elég tétethesség, legelső alapföltétel: Magyarország teljes önállóságának és függetlenségének kivívása.

Ezért lelkesedjünk, ezt tegyük!

Éljen a haza!

Éljen a függetlenségi párt!

Maros-Vásárhelyt, 1881. június 19.

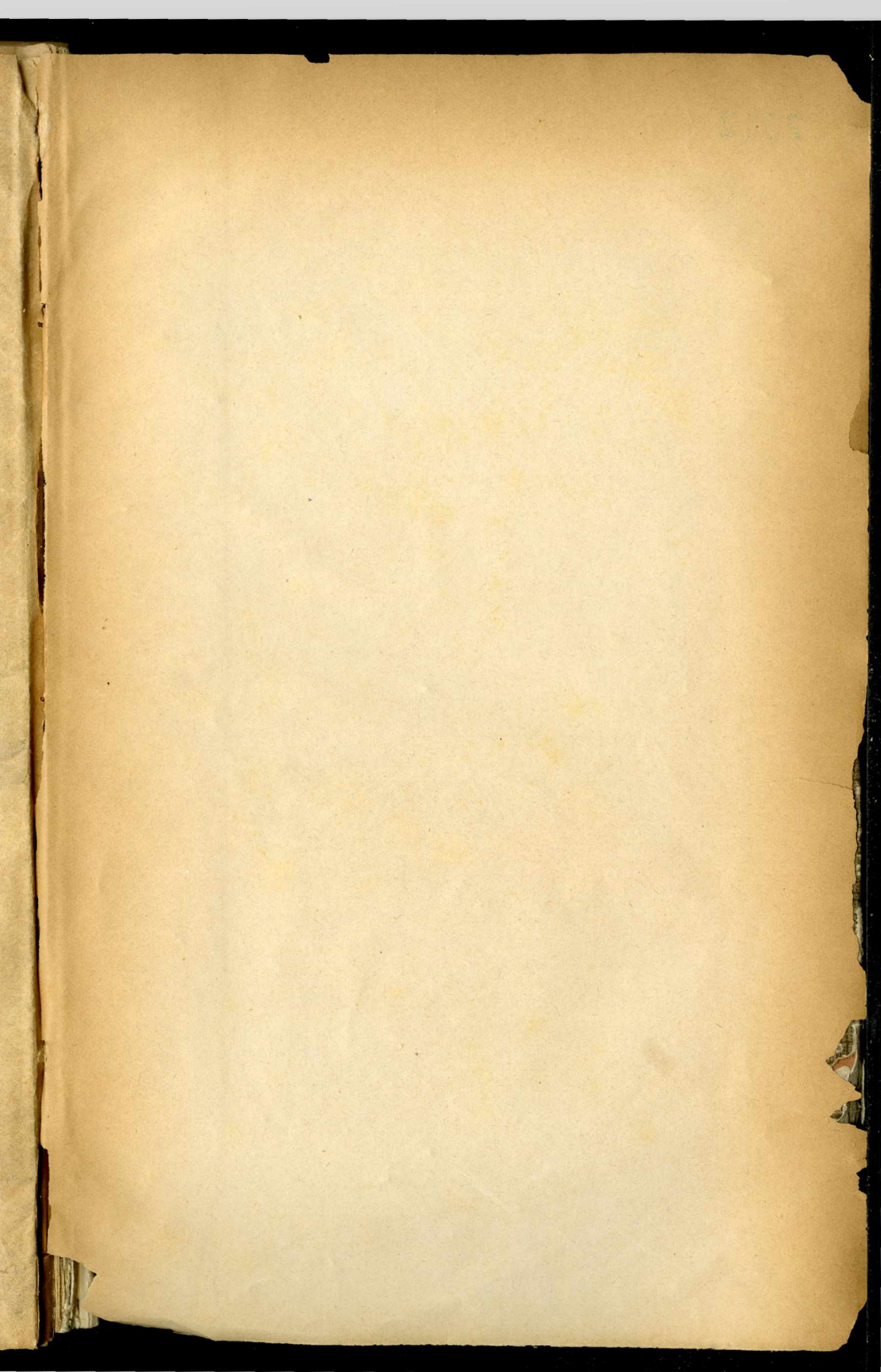
Lázár Ádám.


~~~~~  
**Maros-Vásárhelytt.**

NYOMTATTA SZABÓ GYULA A R. L-ISK GYORSS.

**1881.**  
~~~~~


... (JC) ...
... gá, fostenysav
... zarmazik, ha sz
... a: ...

Ólomkéneg (Pb)
... éről

... zúl, keménység
... s: a természetbe
... SnO + C =

20071

2012

